

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Educació i Cultura

Direcció General d'Ordenació, Innovació i Formació del Professorat

INSTRUCCIONS DE LA DIRECCIÓ GENERAL D'ORDENACIÓ, INNOVACIÓ I FORMACIÓ DEL PROFESSORAT QUE REGULEN ASPECTES D'ORGANITZACIÓ, COORDINACIÓ I FUNCIONAMENT DE LES UNITATS EXTERNES DE LA CONSELLERIA D'EDUCACIÓ I CULTURA ADSCRITES A CENTRES D'ACOLLIDA TEMPORAL

La protecció de la infància és una responsabilitat de tota la societat i de les administracions públiques tal com estableix la Constitució espanyola. En la seva voluntat de posar els fonaments per a la construcció d'una societat democràtica avançada en la qual es garanteix un ordre socioeconòmic just i una digna qualitat de vida per a tothom i el lliure desenvolupament de la personalitat i la dignitat humana siguin efectivament la base de la convivència social i de l'actuació pública, la Constitució espanyola fa referència a la infantesa i la joventut en un seguit de preceptes de l'articulat i manifesta la seva preocupació social i la importància que cal donar a les noves generacions.

La Llei orgànica 1/96, de protecció jurídica del menor, configura un marc jurídic per a l'exercici de la protecció dels menors que vincula a tots els poders públics, les institucions de menors, els pares i familiars i els ciutadans en general. Aquesta llei presenta un concepte de la protecció centrat en les "necessitats dels menors" i amb una doble garantia, social i jurídica. Es tracta d'una àmplia i progressiva visió de l'actuació protectora: prevenció, reparació de les situacions de risc i atenció als supòsits de desemparament i l'assumpció de la tutela jurídica.

El Reial decret 299/1996, de 28 de febrer, d'ordenació de les accions dirigides a la compensació de les desigualtats en educació, disposa, entre d'altres:

- Que és un dels objectius del RD impulsar la coordinació i la col·laboració de l'Administració educativa amb altres administracions, institucions, associacions i organitzacions no governamentals per a la convergència i el desenvolupament de les accions de compensació social i educativa dirigides als col·lectius en situació de desavantatge.
- Que s'adoptaran mesures per concertar amb altres administracions públiques i amb entitats públiques i privades sense ànim de guany, per al desenvolupament de programes conjunts d'intervenció global a favor dels col·lectius socials i culturals desfavorits.

Els menors en situació de risc i/o desemparament necessiten una atenció educativa que s'adapti a les seves necessitats i que, a la vegada, garanteixi el seu dret a l'educació, per això, d'acord amb el marc legislatiu de la normativa abans esmentada i amb l'objectiu de millorar l'atenció educativa als menors en edat d'escolarització obligatòria amb mesures jurídiques de protecció, la Direcció General d'Ordenació, Innovació i Formació del Professorat dicta les següents instruccions adreçades als menors amb mesures jurídiques de protecció determinades per S'Institut de Serveis Socials i Esportius i escolaritzats a l'illa de Mallorca.

L'objecte d'aquestes instruccions és regular la col·laboració entre els serveis propis de la Conselleria d'Educació i Cultura i S'Institut de Serveis Socials i Esportius de Mallorca per una millor atenció als casos de menors en edat d'escolarització obligatòria amb mesures jurídiques de protecció. Així doncs, es considera necessari concretar la col·laboració en actuacions destinades a:

- Donar resposta als drets i les necessitats socioeducatives dels menors en situació de desemparament i amb mesures jurídiques exercides per S'Institut, a través del Servei de Protecció al Menor i Atenció a la Família.
- Iniciar una cooperació cada vegada més estreta, entre ambdues administracions per assolir un nivell d'atenció social i educativa als menors i les famílies en dificultat social.

1. Els centres d'acollida temporal (CAT)

1. Els centres d'acollida temporal es defineixen com uns centres residencials de curta i mitja estada per a menors en situació de desemparament que requereixen d'una acollida urgent i/o d'un estudi i diagnòstic de la seva problemàtica personal i sociofamiliar.

2. Les característiques principals d'aquests centres venen donades per la temporalitat i l'oferta integral de serveis. Pel que fa a la temporalitat, aquesta pot oscil·lar d'unes poques hores a una estada màxima de sis mesos. En el cas d'haver de perllongar l'acollida institucional es fa recomanable el trasllat a un centre més reduït per poder treballar la normalització del menor amb els recursos de l'àmbit comunitari. Com a centres d'acollida han de cobrir totes les necessitats dels menors amb l'objectiu de reduir els efectes de la separació del/s menor/s del seu nucli familiar. Són un servei integral que cobreixen o supervisen les necessitats bàsiques dels menors acollits, físiques i biològiques, cognitives, emocionals, socials i educatives.

3. S'Institut de Serveis Socials i Esportius gestiona dos centres d'acollida temporal per a nins i joves adolescents:

- El centre del Puig dels Bous, ubicat en el C/. Hospitalet 12 (Son Anglada-Palma), conta amb 30 places d'entre 3 i 12 anys). És un Servei Insular, depenent del Consell Insular de Mallorca, que acull a menors de tota l'illa.

Aquest fet suposa que un 60% dels menors són originaris de la part forana, la qual cosa, en ocasions, fa necessari un canvi d'escolarització.

- El centre de Sant Jeroni per adolescents es troba ubicat al terme municipal de Muro (Cases de San Jeroni, s/n), disposant d'una capacitat de 16 places per a menors entre 13 i 17 anys. De les places disponibles al CAT hi ha un 80% dels menors atesos que tenen edats compreses entre els 13 i 16 anys (franja de 1r a 2n d'ESO). Aquesta població es troba amb edat escolar, fet que obliga com a guardadors legals d'aquests, a garantir el seu dret a ésser escolaritzats.

2. Unitats externes adscrites als CAT.

1. La Conselleria d'Educació i Cultura atén, mitjançant dues unitats docents adscrites als centres d'acollida temporal esmentats, l'escolarització dels menors en edat escolar obligatòria acollits als centres d'acollida que per les seves singulars situacions personals, i amb caràcter provisional, no poden assistir als centres escolars ordinaris. Amb la finalitat de garantir una atenció més individualitzada que respongui a l'heterogeneïtat dels alumnes, ha dotat d'un/a professor/a cada unitat docent esmentada (CAT del Puig des Bous-Son Anglada-, per a menors de 13 anys i CAT de Son Jeroni-Muro-, per a majors de 13 anys), adscrites i inserides en els centres d'acollida i diagnòstic de S'Institut.

2. La creació d'aquestes aules en els mateixos centres d'acollida es justifica pels motius següents:

- Respectar l'escolarització de tots aquells menors amb edat d'escolaritat obligatòria.
- Escolaritzar tots aquells menors que per la seva història escolar presenten unes característiques conflictives i distorsionants que no permeten assolir una escolarització amb unes mínimes garanties.
- Menors que en el moment de l'ingrés al centre d'acollida no es troben escolaritzats a cap centre escolar.
- Rompre el cercle de l'absentisme escolar crònic en el qual molts d'ells es veuen immersos.

3. El fet de tenir un aula externa adscrita als CAT, permetrà, per una banda, avaluar aspectes escolars que puguin ésser significatius de cara al diagnòstic. Per altra, no suposaria pel menor un canvi de centre escolar en aquells casos de menors ja escolaritzats. Es mantindria l'alta al seu centre d'origen fins que s'hi pogués reincorporar o fos matriculat en un altre centre. S'han d'establir canals de comunicació entre aquesta unitat externa i el centre escolar d'origen perquè es reflecteixi a l'expedient escolar el manteniment de l'escolaritat i sigui avaluat segons el centre en el qual es troba matriculat.

3. Tipologia d'alumnes i resposta educativa

1. Els menors acollits en els CAT es troben sota mesures jurídiques de protecció exercides pel Servei de Protecció del Menor i Atenció a la Família dependent de S'Institut de Serveis Socials i Esportius.

2. L'alumnat que assistirà a aquestes unitats docents, ho farà de forma transitòria, per la qual cosa ha de continuar matriculat al centre escolar d'origen gaudint de tots els drets i els deures inherents a aquesta situació. Els centres escolars de referència han de garantir tots els drets inherents de l'alumnat quant a avaluació i promoció establint els canals de coordinació al respecte.

3. Els menors assistiran a aquestes aules en funció de la seva estada al CAT. L'alumnat que assistirà a aquestes unitats docents, ho farà de forma transitòria, per la qual cosa ha de continuar matriculat al centre escolar d'origen.

3.1. Tipologia.

1. Dins d'aquesta atenció integral cal esmentar el procés d'escolarització dels menors podent trobar situacions com:

- a) Menors amb escolarització en el moment de l'ingrés.
- b) Menors sense escolarització en el moment de l'ingrés.
- c) Menors amb una escolarització incompatible amb la nova situació (part forana, originaris d'altres comunitats autònomes).

Front aquestes situacions es fa necessari regularitzar la situació escolar del menor. Tenint en compte la necessitat de formalitzar aquest fet cal determinar, en els dos darrers casos, a quin centre educatiu és assignada la matrícula dels menors no escolaritzats que es troben ingressats als CAT.

2. En el cas del centre del Puig des Bous, amb menors escolaritzats en el moment de l'ingrés en una escola en la qual és viable i recomanable la seva continuïtat, s'arbitren des del centre els recursos necessaris per facilitar l'assistència a l'escola (bus, furgoneta, acompanyaments, material escolar, tutories, ...). Per tal de no privar als menors del seu dret a l'educació obligatòria, s'escolaritzen aquests menors majoritàriament a les escoles més properes al centre, segons determini el Servei d'Escolarització de la Conselleria d'Educació i Cultura.

Quan per motius de guarda i custòdia, canviï la localitat de residència del menor, aquest es matricularà al centre que li correspongui per zona segons determini el Servei d'Escolarització de la Conselleria d'Educació i Cultura. L'equip educatiu del CAT col·laborarà amb el centre escolar i prepararà, conjuntament, l'entrada de l'alumne mitjançant un pla d'acollida.

3.2. La resposta educativa

1. La direcció del CAT informarà la Direcció General d'Ordenació, Innovació i Formació del Professorat, després d'haver informat també a la direcció del centre de procedència del menor de la participació del menor en el programa educatiu. Posteriorment, Aquesta Direcció ho comunicarà al Departament d'Inspecció Educativa perquè en tenguï coneixement. En el cas de no estar escolaritzat, realitzarà els procediments necessaris per matricular-lo en un centre educatiu de referència, i sol·licitarà la matrícula al centre escolar que proposi el Servei d'Escolarització de la Conselleria d'Educació i Cultura. Quan

per motius de guarda i custòdia, canviï la localitat de residència del menor, aquest es matricularà al centre que li correspongui per zona.

2. Quan es consideri oportú, i així ho valori l'equip responsable del programa del menor, aquest s'incorporarà a l'escolarització ordinària. En aquest cas, el coordinador del centre d'acollida ho comunicarà a la Direcció General d'Ordenació, Innovació i Formació del Professorat, la qual també ho posarà en coneixement del Departament d'Inspecció Educativa, especificarà el motiu d'alta.

3. L'atenció educativa escolar s'ha de basar en el currículum del centre educatiu en el qual estigui matriculat el menor i d'acord amb la proposta curricular individualitzada. Aquesta atenció s'ha de dur a terme de manera coordinada entre l'equip educatiu del CAT i el tutor del grup del centre escolar on està escolaritzat. L'equip educatiu del CAT col·laborarà amb el centre escolar i prepararà, conjuntament, l'entrada de l'alumne mitjançant un pla d'acollida. Les directrius generals del qual són les següents:

- **Matrícula ordinària:** cada alumne ha d'estar matriculat en un centre
- Una **programació** de cada matèria en la qual estaran contemplats tots els objectius mínims per al grup en general i cada un dels alumnes en particular.
- **La proposta curricular individualitzada**, la qual reflectirà el seu perfil, les seves capacitats, l'estil d'aprenentatge i les seves necessitats educatives especials. La seva proposta de feina partirà del seu nivell de competència curricular, estil d'aprenentatge, motivacions, interessos, necessitats i dels objectius mínims de la programació de l'aula del curs escolar de referència. Quan així es consideri, es farà una adaptació curricular, sempre partint de la programació del seu curs o, si és el cas, del PCC del cicle que li correspon.
- **L'avaluació del procés d'aprenentatge.**

4. Així mateix, la direcció del centre en el qual està matriculat l'alumnat assignarà un/a tutor/a que serà la persona de referència encarregada de les relacions amb el personal responsable de les activitats de la unitat externa. Aquesta assignació de tutoria, reflectida a la documentació corresponent, es farà d'acord amb els requisits següents:

- a) Si és possible, que tingui experiència prèvia en el treball amb alumnat d'aquestes característiques. En tot cas, ha de tenir suport del servei d'orientació i de l'equip directiu.
- b) Serà el responsable del seguiment de l'alumne/a i de les relacions amb el personal responsable de les activitats del programa.
- c) Ha de col·laborar amb l'equip del projecte en el disseny del programa educatiu de l'alumne/a.
- d) S'ha de coordinar amb la resta de professionals implicats en el projecte per realitzar-ne el seguiment i l'avaluació.

El director del centre d'acollida temporal col·laborarà perquè el professorat, com a part de l'equip educatiu, participi en l'elaboració del projecte educatiu individualitzat del menor i li facilitarà el suport tècnic necessari per a dur a terme aquesta activitat.

El/la mestre/a responsable de l'aula assumirà el treball amb un grup heterogeni, tant per les edats com pel nivell educatiu, organitzant l'aula mitjançant projectes que permetin incloure a tots els menors independentment del seu nivell i el temps d'estada. Pràcticament la totalitat dels menors acollits presenten un retràs significatiu en el seu aprenentatge escolar, fet que suposa una línia de treball on la intervenció individual es prioritza front a la grupal. Dels menors amb centre escolar de referència es sol·licitarà un informe escolar com a punt de partida pel treball a l'aula. De la mateixa manera, tots els menors que després de l'estada al CAT passen al centre escolar ho faran amb un informe escolar. Amb la intenció d'afavorir el funcionament de l'aula, es farà una valoració individual de cada menor, per si fos necessari fer apropaments progressius a la seva adaptació a l'aula.

Si bé s'ha de respectar el treballar els continguts propis de l'ensenyament bàsic, segons marca i estableix la llei, parlem d'una població amb unes dificultats i mancances dins l'àmbit escolar. En aquest sentit, i com a centre que pretén oferir un servei integral, l'organització, estructura i dinàmica de l'aula ha de respondre a les necessitats reals i accessibles per part dels menors, sense obviar els continguts acadèmics exigits.

4. Avaluació del procés d'evolució dels menors.

1. L'atenció educativa del menor s'ha de dur a terme en coordinació amb l'equip educatiu del CAT i el tutor del grup del centre escolar on està escolaritzat. Els centres escolars de referència han de garantir tots els drets inherents de l'alumnat quant a avaluació i promoció. Els alumnes conserven els drets d'avaluació, promoció i titulació, per la qual cosa, s'han d'establir els canals necessaris de coordinació als efectes de control que es requereixen quant a assistència, avaluació i promoció.

Al final de cada trimestre escolar, o quan així s'estimi oportú, els responsables de l'aula faran arribar al director o la directora del centre educatiu els resultats obtinguts en el procés educatiu.

També, en finalitzar cada curs escolar, es constituirà una junta d'avaluació formada pel/ per la directora/directora del centre educatiu ordinari o persona en qui delegui, el/la professor/a tutor/a i el/la mestre responsable de cada alumne/a en el programa. Les decisions de la junta s'inclouran en els documents oficials d'avaluació del centre educatiu (Veure annex I: *Procediment per a complimentar les actes d'avaluació, l'expedient acadèmic i el llibre d'escolaritat de l'ensenyament bàsic dels alumnes que segueixen programes d'intervenció socioeducativa*).

5. Coordinacions entre les diferents institucions i professionals.

Per tal de desenvolupar la tasca educativa dels CAT és necessari una coordinació regular i continuada entre les diferents institucions implicades.

- El projecte curricular de centre serà el punt de partida de la proposta curricular individualitzada (PCI), i és indispensable una coordinació contínua durant tot el curs entre el centre educatiu ordinari i el centre socioeducatiu corresponent.
- Es farà una primera reunió de presentació a cada un dels centres educatius que tinguin matriculats menors amb mesures de protecció. En aquesta reunió es pactaran les **condicions** de l'acord entre les dues institucions:
- Dissenyar d'una manera conjunta la PCI (proposta curricular individualitzada) de l'alumne. Aquesta serà la conjugació del seu nivell de competència curricular (NCC) i dels objectius mínims de la programació del curs o del PCC del cicle que cursa l'alumne/a.
- Elaborar un calendari de reunions o contactes telefònics i/o via fax per tal de mantenir una coordinació real i un intercanvi d'informació de manera contínua.
- Fer una avaluació final, el més objectiva possible.

Aquests contactes amb els diferents centres ordinaris implicats en el projecte tenen com a finalitats bàsiques:

- Mantenir el vincle escolar de l'alumne amb el seu centre de referència.
- Dotar de les eines adients per garantir una reorganització del context amb l'objectiu de donar resposta a les necessitats de cada alumne.
- Realitzar l'avaluació d'acord als objectius marcats a cada una de les PCI partint del PCC del centre en el qual estan matriculats els menors.
- Des d'un principi, treballar la reinserció escolar als seus centres ordinaris o a altres centres, en els casos que sigui viable.

6. Funcions del responsable del programa escolar en els CAT

El/la responsable del programa escolar serà un/a mestre de la Conselleria d'Educació i Cultura, que mitjançant una comissió de serveis, o a partir de les llistes d'interinatge, podrà accedir a aquestes places sempre que compleixi un perfil adient a la tasca que s'ha de desenvolupar. Aquests professionals realitzen funcions dins dels centres d'acollida temporal dirigides bàsicament a executar el programa escolar de l'alumne. A més es coordinen amb diferents

institucions, Conselleria d'Educació i Cultura, ajuntaments, recursos externs comunitaris, etc.

Les funcions que desenvolupa, a més d'impartir docència directa als alumnes que formen part del programa als centres educatius ordinaris són:

- a) Contactar amb el centre en el qual està matriculat l'alumne. En cas que no hi hagi cap matrícula, demanarà al Servei d'Escolarització del sector un centre de referència en funció del seu domicili familiar.
- b) Matricular els alumnes desescolaritzats.
- c) Establir un sistema de comunicació i coordinació entre el centre educatiu ordinari i el CAT.
- d). Elaborar les adaptacions curriculars individuals (ACI) corresponents i donar-les a conèixer als centres educatius. Aquestes adaptacions parteixen dels objectius mínims del currículum de referència considerant el nivell de competència curricular de cada un dels alumnes.
- e) Facilitar al centre ordinari les activitats que ha realitzat l'alumne durant el seu internament.
- f) Facilitar al centre ordinari les proves i les eines d'avaluació i el seguiment que s'han anat fent durant el període que l'alumne ha assistit a l'aula del centre d'acollida temporal.
- g) Fer arribar informes d'avaluació trimestral, de seguiment o final, en funció dels acords als quals s'hagin arribat amb cada centre de referència.
- h) Treballar el procés de retorn al centre de referència: conjugar horaris, compartir el procés gradual d'adaptació, fer seguiment setmanal de cada cas ...

Palma, 1 de setembre de 2006
Joana Rosselló Morales

La directora general d'Ordenació, Innovació i Formació del Professorat